

ПРОФЕСОР ДР ВЕЛИМИР ИВАНЧЕВИЋ
(1922-1991)

1. У драматичном времену наше заједнице, кад су прекинуте нормалне политичке, научне и културне везе са многим републикама раније Југославије, касно смо сазнали тужну вест да је у Загребу 21. новембра 1991. године изненада преминуо др Велимир Иванчевић, редовни професор Управног права на Правном факултету у Загребу.

Рођен у Загребу 15. јуна 1922. године, Велимир Иванчевић је по завршеној класичној гимназији дипломирао 1947. на Правном факултету у Загребу. После дипломирања постављен је за асистента при катедри за Управно право. Својом докторском дисертацијом *Управни акт и његова контрола*, Велимир Иванчевић је 1953. године стекао докторат правних наука на Правном факултету у Загребу. После тога на Универзитетском центру за високе европске студије у Стразбуру (*Centre universitaire des Hautes études européennes*) завршава ове студије 1956. године одбраном дипломског рада *La situation constitutionnelle de s unités fédérées en Yougoslavie par rapport à l'Etat fédéral*.

У току свог службовања на Правном факултету у Загребу, Велимир Иванчевић је био асистент (1947-1961), доцент (1961-1962), ванредни професор (1962-1965) и редовни професор од 1965. године. Био је продекан Факултета (1962-1965) и декан (1972-1973). Од 1965. до смрти био је шеф Катедре за управно право. Поред тога, предавао је на Правном факултету у Сплиту и Осијеку. Посебно је учествовао и у настави на последипломским студијама на осталим правним факултетима у земљи, као и на Правном факултету у Београду.

Поред своје узорне педагошке улоге, као изванредан предавач, проф. Иванчевић је својим објављеним научним радовима видно допринио развоју савремене науке управног права, не само у Хрватској, него и у свим осталим републикама на простору Југославије. Посебно ваља поменути да је проф. Иванчевић учествовао на многобројним међународним скуповима својим рефератима и предавањима на иностраним универзитетима, и сарађивао у иностраним правним часописима, чиме је видно допринео упознавању нашег права.

Правни факултет у Београду не заборавља да је проф. Иванчевић био сарадник "Анала Правног факултета у Београду" још од 1954. године када је објављен његов изузетно студиозан чланак *Правна заштита грађана код шутње администрације*. У Београду се не заборавља ни његова активна сарадња у Институту за упоредно право и посебно његов реферат *Однос републичких подзаконских прописа према законима и другим прописима федерације*, поднет на Саветовању 1966. године и објављен са осталим рефератима у Институту за упоредно право исте године.

2. Опште је познато да је Управно право готово у свим земљама дуго било излагано искључиво дескрипцијом правних прописа који су регулисали управну материју. Такво схватање природно је изазвало реакцију у научним круговима. Давно се проф. Гастон Жез (*Gaston Jéze*) одлучно залагао да се правни факултети морају бавити науком, а не стручним оспособљавањем кадрова, истичући да је научно образовање "најбоље за сва стручна

оспособљавања". Указујући на потребу научног, а не стручног образовања на правним факултетима, проф. Жез је посебно подвлачио: "Стварна опасност за оног који познаје само постојећа правила је у томе што код сваке измене законодавства или судске праксе највећи део његовог знања ишчезава. То је, у ствари, као кад се сунђером пређе преко школске табле. Не остаје више ништа. Мора се поново учити." У духу ових схватања проф. Жез је истицао да је проучавање права - проучавање живота, односно да је за разумевање права нужно познавати друштвену, економску и политичку средину одређеног друштва и да стога ова проучавања морају бити основ правних студија, јер се без тога формирају само "познаваоци закона", али не и правници, образују се емпиричари, али не и научници. Данас је у нашој и иностраној научној литератури Управног права готово опште пртихваћено да правни прописи нису све у друштвеном животу. Познати француски правник Ги Бребан (*Guy Braibant*) посебно истиче да одређен број сектора у друштву нису регулисани правом и да постоје често неслагања између права и стварности, односно постоји широки сектор незаконитости или паразаконитости о којима се Управно право мора, у одређеној мери, такође бавити. Стога Ги Бребан истиче да је потребно наћи праву равнотежу, односно избећи правни нихилизам који пориче важност права, што значи не увидети да је управно право живо право које има важну улогу у друштвеном животу и да постоји као стални дијалектички однос друштвеног живота и права. Међутим Ги Бребан посебно истиче да је такође грешка и правни фетишизам који право види као неку врсту апсолутног тотема, не повезујући га са друштвеном стварношћу и не увиђајући зоне не-права у друштву, јер право није увек примењено, пошто је некад повређено, а посебно се подвлачи да није довољно прокламовати правно правило да би се промениле навике и пракса. Стога Ги Бребан подвлачи да би било апсурдно све свести на право или порицати његову важност.

3. Ако сам све ово поменуо, то сам учинио зато што сам хтео да подвучем да је професор Велимир Иванчевић од почетка свог научног рада припадао модерном демократском схватању науке Управног права. Већ у првим његовим послератним научним радовима, објављеним у југословенској, тада одређеној друштвеној идеологији и стварности, он није приказивао Управно право путем дескрипције правних прописа. Напротив, проф. Иванчевић, у свим својим чланцима и рефератима, увек је указивао на сложене проблеме Управног права у управном поступку и управном спору, имајући у виду заштиту права грађана и истицао тежњу за демократском правном државом. Посебна његова одлика је такође и та што је увек имао у виду и са мером указивао на решења у упоредном праву. Не наводећи мноштво објављених радова проф. Иванчевића, мора се поменути његов *Коментар закона о управним споровима* који је објављен у Загребу 1958. године. У овом је *Коментару* проф. Иванчевић савесно и уз сваки члан Закона дао корисна објашњења, тако да је тај Коментар представљао, у ствари, јасно изложен систем југословенског управног спора.

Своје уврежено уверење за демократском правном државом професор Иванчевић је истакао у свом изузетно вредном делу *Институције управног права*, књ. I, објављеном 1983. године, које остаје као његово животно дело у коме се може сагледати и његов постојани метод научног рада, заснован на познавању упоредноправне науке Управног права и његово изразито научно опредељење да научна обрада Управног права не сме бити само дескрипција позитивног права. Из даљег излагања у овом делу јасно је, да проф. Иванчевић припада модерној напредној школи која је науку Управног права преобразила у право које проучава како се обезбеђује законитост рада управе и штите права грађана и осталих корисника управе, и тако подвргава управа владавину права.

Професор Иванчевић у наведеном свом делу поред осталог у уводу истиче: "Склоност према правном нормативизму трајно ме привлачи успређивању домаћих институција Управног права са стањем у различитим

страним земљама. Поред тога, наши народи и народности имају и властиту правну прошлост. Она је оставила видљиво обиљежене трагове изравног утјецаја правних поредака земаља у чијем су саставу били стољећима принуђени живјети. Суочавања успоредби и познавања повијести на домаћем тлу с развртком социјалистичке самоуправне заједнице сувремене Југославије олакшава сигурније спознаје да је бујан живот управе могуће проматрати као сустав правних институција у њиховом настојању, промјенама па понекад и одумирању, јер живот тече незадрживим ритмом. Правник каквог треба наше друштво мора бити креативан члан друштвене заједнице. Она тражи од њега зналачку помоћ, али помоћ која се не темељи једино на познавању домаћих прилика него и на познавању предности и недостатака других средина. Позитиван резултат може бити само последица размишљања. То је једина порука коју овај предговор упућује студентима на различитим ступњевима усмјереног правничког образовања. Уибеник је конципиран тако да читатељ размишља о штиву које је пред њим и да из њега изводи властита запажања и закључке. Због тога ће бити узалудно тражити у књизи оно што спутава размишљање и пажњу читатеља скреће према меморисању једва савладиве количине промјенљивих појединости позитивног управног права” (стр. 5).

Посебно ваља истаћи и одломак из Увода овог дела проф. Иванчевића: ”Почетак другог дјела главе IX објаснит ће и педагошку сврху опсежности излагања о управном акту. Сажето речено: предочбу о томе како би управа требала правно живјети може се стећи читањем закона и других прописа. Али спознаја о њезином стварном животу стјеће се упознавањем њезиних погрешака. Настојао сам предочити их читатељу. Па ако је уопће потребно да некоме захваљујем, као што то чине многи писци у сличним предговорима, онда је то наше управно судство. Упознати његов став према понашањима управе и њезиним сусретима с човјеком значи продирати у многе непознанице стварног односа носиоца власти према грађанину” (стр. VI).

4. Из изложеног може се сагледати да је проф. Велимир Иванчевић својим научним и педагошким радом са успехом наставио научну обраду Управног права коју су на Правном факултету у Загребу утемељили ранији професори Управног права и посебно његов учитељ и академик професор Иво Крбек.

Поред својих изразитих врлина као изванредан педагог и објективни и напредни научни радник, проф. Иванчевић био је за све оне који су га знали, увек радо виђен, јер је из свих сусрета са њим увек зрачила његова не само широка правна култура, него је увек иза његовог, некад на први поглед, достојанственог држања строгог научног радника, блеснуо његов прави лик, пун животне радости, са разумевањем за другог и искрено срдачан пријатељ посебно у његовом гостољубивом дому.

Одласком професора и декана др Велимира Иванчевића нестаје један од врхунских савремених хрватских правника, који ће својим објављеним студијама и животним делом *Институције управног права* и даље живети својим утицајем на млађе нараштаје правника који ће се посветити научној обради Управног права. Позната је истина да интелектуални радници увек живе у својим објављеним радовима и постигнути животним делом. И поред тога што смо свесни те истине, за све нас, његове поштоваоце, остаје искрени бол за прерано изгубљеним драгим пријатељем, професором др Велимиром Иванчевићем.

проф. др Драгаш Денковић